# מהדורה למורה – מפתח תשובות

**מטרות הדף:**

- לזהות את השורש במילה נתונה
- לבנות משפחת מילים מאותו שורש
- להבין את הקשר בין המשמעות של מילים מאותו שורש

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

## חלק א' – זיהוי השורש

1. א – כת"ב
2. א – למ"ד
3. א – גד"ל
4. א – ספ"ר
5. א – שמ"ר
6. א – רא"ה

## חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זו בדיוק ההגדרה של משפחת מילים
2. לא נכון – לרוב מ' היא תחילית שמתווספת ואינה חלק מהשורש
3. נכון – כולן נבנות מהשורש למ"ד
4. נכון – זהו המבנה הנפוץ ביותר בשורשים עבריים
5. לא נכון – הקשר הוא במשמעות ובשורש, לא בצליל הזהה

## חלק ג' – השלמת משפט

1. סיפור
2. כותב
3. גידול
4. שומר
5. תלמיד

## חלק ד' – התאמה בין מילה לשורש

- 1 – ד (כת"ב)
- 2 – ג (גד"ל)
- 3 – א (שמ"ר)
- 4 – ה (ספ"ר)
- 5 – ב (רא"ה)

## חלק ה' – איך מוצאים את השורש – סדרו את השלבים

1. קוראים את המילה בקול ומבינים את משמעותה
2. מורידים אותיות תוספת כמו מ, ת, ה שבתחילת או בסוף המילה
3. מחפשים את שלוש האותיות הקבועות שחוזרות במילים מאותה משפחה
4. בודקים שהשורש מתאים גם למילים נוספות מאותה משפחה

## חלק ו' – כותבים משפחת מילים

1. יש לבדוק שארבע המילים נבנות מאותו שורש, שהמשמעות שלהן קשורה, ושהמשפטים ברורים ומתאימים לכל מילה.

## כרטיס יציאה – מה לחפש

- הגדרה: שלוש אותיות קבועות שחוזרות במילים מאותה משפחה
- כל תשובה הגיונית כמו כותב, מכתב, כתיבה
- תחילית מתווספת למילה ואינה חלק מהשורש הקבוע

**טיפים להפעלה:**

- אפשר לפתוח את השיעור בכתיבת שורש אחד על הלוח ולבקש מהתלמידים להוסיף מילים למשפחה בעל פה
- כדאי להדגיש שהקשר בין מילים באותה משפחה הוא במשמעות, לא רק בצליל
- בחלק הפתוח מומלץ לאפשר עבודה בזוגות ולשתף כמה דוגמאות מול הכיתה

# דף תרגול: משפחות מילים ושורשים

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במילים רבות בעברית יש חלק קבוע שנקרא שורש. מילים עם אותו שורש שייכות למשפחה אחת. בדף הזה נתרגל למצוא שורשים ולבנות משפחות מילים.

## 📖 מילון קטן:

| | |
|---|---|
| **שורש** | שלוש (לפעמים ארבע) אותיות קבועות שחוזרות בכל מילות המשפחה |
| **משפחת מילים** | קבוצת מילים שנבנו מאותו שורש ויש להן קשר במשמעות |
| **תחילית** | אות או כמה אותיות שמתווספות בתחילת המילה, כמו מ, ת, ה |
| **סיומת** | אות או כמה אותיות שמתווספות בסוף המילה |
| **בניין** | התבנית שבה בנויה המילה, למשל פָּעַל, הִפְעִיל |
| **נטייה** | שינוי של מילה לפי גוף, זמן או מספר |

## 1 חלק א' – זיהוי השורש

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** איזה שורש מסתתר במילה מכתב?

א) כת"ב ב) מכ"ת ג) תב"כ ד) כתב"מ

**2.** איזה שורש מסתתר במילה התלמיד?

א) למ"ד ב) תל"מ ג) מי"ד ד) ילמ"ד

**3.** איזה שורש מסתתר במילה מגדלת?

א) גד"ל ב) מג"ד ג) דל"ת ד) לג"ד

**4.** איזה שורש מסתתר במילה סיפור?

א) ספ"ר ב) סי"פ ג) פור"ס ד) ספ"ו

**5.** איזה שורש מסתתר במילה שמירה?

א) שמ"ר ב) מי"ר ג) רה"ש ד) שר"מ

**6.** איזה שורש מסתתר במילה מראה?

א) רא"ה ב) מר"א ג) ראמ"ה ד) אה"ר

## 2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | לכל המילים שבאותה משפחה יש אותו שורש. | ☐ | ☐ |
| 2 | האות מ' בתחילת מילה היא תמיד חלק מהשורש. | ☐ | ☐ |

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 3 | המילים "לומד", "תלמיד" ו"לימוד" שייכות לאותה משפחת מילים. | ☐ | ☐ |
| 4 | ברוב המילים בעברית השורש מורכב משלוש אותיות. | ☐ | ☐ |
| 5 | מילים מאותה משפחה תמיד נשמעות אותו הדבר בדיוק. | ☐ | ☐ |

## 3 חלק ג' – השלמת משפט

השלימו את המילה החסרה.

**1.** המילה "ספר" והמילה "_____" שייכות לאותה משפחה כי שתיהן מהשורש ספ"ר.

**2.** מהשורש כת"ב אפשר לבנות את המילה "_____" שמשמעותה אדם שכותב.

**3.** מהשורש גד"ל נגזרת המילה "_____" שמתארת תהליך של התפתחות וצמיחה.

**4.** מהשורש שמ"ר נגזרת המילה "_____" שמתארת תפקיד של מי ששומר על מקום.

**5.** מהשורש למ"ד נגזרת המילה "_____" שמתארת אדם שלומד בבית ספר.

## 4 חלק ד' – התאמה בין מילה לשורש

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** כותב | ___ | **א.** שמ"ר |
| **2.** מגדל | ___ | **ב.** רא"ה |
| **3.** שומרת | ___ | **ג.** גד"ל |
| **4.** מספרה | ___ | **ד.** כת"ב |
| **5.** נראה | ___ | **ה.** ספ"ר |

## 5 חלק ה' – איך מוצאים את השורש – סדרו את השלבים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

| | |
|---|---|
| ☐ | מורידים אותיות תוספת כמו מ, ת, ה שבתחילת או בסוף המילה |
| ☐ | קוראים את המילה בקול ומבינים את משמעותה |
| ☐ | בודקים שהשורש מתאים גם למילים נוספות מאותה משפחה |
| ☐ | מחפשים את שלוש האותיות הקבועות שחוזרות במילים מאותה משפחה |

## 6 חלק ו' – כותבים משפחת מילים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** בחרו שורש אחד (למשל כת"ב, שמ"ר או גד"ל) וכתבו משפחת מילים שלמה עם ארבע מילים לפחות. לכל מילה כתבו משפט קצר שממחיש את משמעותה.

## כרטיס יציאה

מהו שורש? הסבירו במילים שלכם

כתבו שתי מילים מהשורש כת"ב

מה ההבדל בין שורש לתחילית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀